

*Державна служба України
з питань безпеки харчових
продуктів та захисту споживачів*

**Важливість програми
контролю сирого молока
як складової державного контролю
за безпечністю харчових продуктів**

Законодавство з питань державного контролю за безпечністю харчових продуктів

**Питання обігу молока регулюється наступними
нормативно-правовими документами:**

- Закон України "Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів";
- Закон України "Про молоко та молочні продукти";
- Закон України "Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності".

Законодавство з питань державного контролю за безпечністю харчових продуктів

- Наказ Мінагрополітики від 21.03.2002 № 17 "Про затвердження Ветеринарних та санітарних вимог до особистих селянських господарств - виробників сирого товарного молока", зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 5 квітня 2002 р. за № 336/6624;
- Наказ Мінагрополітики від 21.03.2002 № 18 "Про затвердження Ветеринарних та санітарних вимог до пунктів закупівлі молока від тварин, які утримуються в особистих селянських господарствах", зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 5 квітня 2002 р. за № 337/6625;
- Наказ Мінагрополітики від 20.04.2004 № 49 "Про затвердження Правил ветеринарно-санітарної експертизи молока і молочних продуктів та вимог щодо їх реалізації", зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 7 травня 2004 р. за № 579/9178.

Законодавство з питань державного контролю за безпечністю харчових продуктів

Законом України "Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів" визначено періодичність проведення державного контролю, що ґрунтується на ризик-орієнтованому підході та має, зокрема, включати:

- визначені ризики, пов'язані з об'єктом санітарних заходів або потужностями, а також з технологією виробництва та/або переробки;
- результати попереднього державного контролю;
- результативність процедур, які застосовуються оператором ринку для забезпечення дотримання вимог законодавства про безпечність та окремі показники якості харчових продуктів.

Законодавство з питань державного контролю за безпечністю харчових продуктів

Статтею 18 Закону України "Про державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин" (набирає чинності 4 квітня 2018 року) передбачено також, що періодичність здійснення планових заходів державного контролю кожної потужності визначається на підставі ризик-орієнтованого підходу та має враховувати:

- **інформацію, яка може свідчити про невідповідність.**

Законодавство з питань державного контролю за безпечністю харчових продуктів

Статтею 16 Закону України "Про державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин" (набирає чинності 04.04.2018) визначено, що **оператори ринку зобов'язані:**

- 1) допускати державних інспекторів, державних ветеринарних інспекторів та інших визначених цим Законом осіб до здійснення заходів державного контролю, за умови дотримання ними порядку здійснення державного контролю, передбаченого цим Законом;
- 2) усувати виявлені невідповідності шляхом здійснення корекцій та коригувальних дій;**
- 3) надавати документи, пояснення, іншу інформацію з питань, що виникають у зв'язку із здійсненням заходів державного контролю;
- 4) забезпечувати умови для відбору зразків;
- 5) одержувати примірник припису, розпорядження, рішення, акта або іншого документа, складеного за результатами заходу державного контролю.

Законодавство з питань державного контролю за безпечністю харчових продуктів

Відповідно до статті 4 Закону України "Про молоко та молочні продукти" молоко, молочна сировина і молочні продукти, що виробляються в Україні та ввозяться на митну територію України, повинні відповідати показникам безпечності та якості для харчових продуктів, які встановлені нормативно-правовими актами України.

Законодавство з питань державного контролю за безпечністю харчових продуктів

Оператори ринку зобов'язані досліджувати молоко, в тому числі і за мікробіологічними показниками, один раз на місяць (у теплий період року бактеріальне обсіменіння молока визначають не рідше одного разу на 10 днів).

Крім того, оператори ринку повинні забезпечувати простежуваність виробництва харчових продуктів (можливість відстеження харчових продуктів на всіх стадіях виробництва, переробки та обігу) та вилучати та/або відкликати харчові продукти, які можуть спричинити шкідливий вплив для здоров'я людини.

Законодавство з питань державного контролю за безпечністю харчових продуктів

Статтею 40 Закону України "Про державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин" (набирає чинності 04.04.2018) встановлено вимоги до державного контролю сирого молока та молозива, зокрема:

- під час державного контролю беруться до уваги результати лабораторних досліджень (випробувань) показників безпечності сирого молока та/або молозива, проведених оператором ринку або на його замовлення;
- оператор ринку зобов'язаний розробити та впровадити процедури періодичної перевірки сирого молока для визначення рівня загального бактеріологічного забруднення та/або кількості соматичних клітин. Якщо за результатами такої перевірки виявляється невідповідність, оператор ринку має негайно повідомити про це компетентний орган. Якщо протягом трьох місяців з дати такого повідомлення зазначену невідповідність не усунуто, відправлення сирого молока з відповідного господарства забороняється. Така заборона застосовується до моменту надання оператором ринку компетентному органу підтвердження усунення невідповідності.

Законодавство з питань державного контролю за безпечністю харчових продуктів

На виконання вимог статті 40 Закону України "Про державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин" наразі розроблено проект наказу по гігієні молока, яким передбачено вимоги для сирого молока та молозива, а також порядок ініціювання операторами ринку процедури забезпечення відповідності сирого молока законодавству за таким критерієм:

○8.3.1. Сире коров'яче молоко:

○**Вміст мікроорганізмів** при 30° С (на мл) $\leq 100\ 000$ (Перемінне середнє геометричне за двомісячний період, принаймні два зразки на місяць);

○**Вміст соматичних клітин** (на мл) $\leq 400\ 000$ (Перемінне геометричне середнє за тримісячний період, **принаймні один зразок на місяць**, крім випадків, коли компетентним органом буде визначено іншу методологію з метою врахування сезонних коливань рівнів виробництва);

○Коров'яче молоко повинно мати **температуру замерзання** не вище, ніж - 0,52 °С, питома вага його повинна бути в розмірі не менше 1 028 грамів на літр (незбиране молоко при температурі 20 °С) або еквівалент (в повністю знежиреному молоці при температурі 20 °С).

Законодавство з питань державного контролю за безпечністю харчових продуктів

	Загальне бактеріальне обсіменіння, тис. КУО на 1см3	Кількість соматичних клітин, тис. на 1см3	Наявність залишків ветпрепаратів та інших інгібіторів
Швейцарія	80	350	Не допускається
ЄС	100	400	Не допускається
Україна:			
екстра	100	400	Не допускається
вищій	300	400	Є допустимі рівні
перший	500	600	-/-
другий	3000	800	-/-

Програма офіційного контролю сирого молока у Швейцарії

- Офіційний контроль молока передбачений законом. Центр проведення аналізів **Suisselab AG** (в Цолікофені) відповідає за реалізацію офіційного контролю.
- Правові основи складаються з:
 - **Указу про контроль молока (RS 916.351.0)**
 - **Указу з гігієни виробництва молока (RS 16.351.021.1).**
- Офіційний контроль є важливим інструментом для забезпечення гігієни сирого молока і в той же час є **необхідною передумовою для експорту молока і молочних продуктів.**
- Офіційний контроль забезпечує проведення досліджень коров'ячого молока **від усіх виробників** двічі на місяць на основі визначених критеріїв

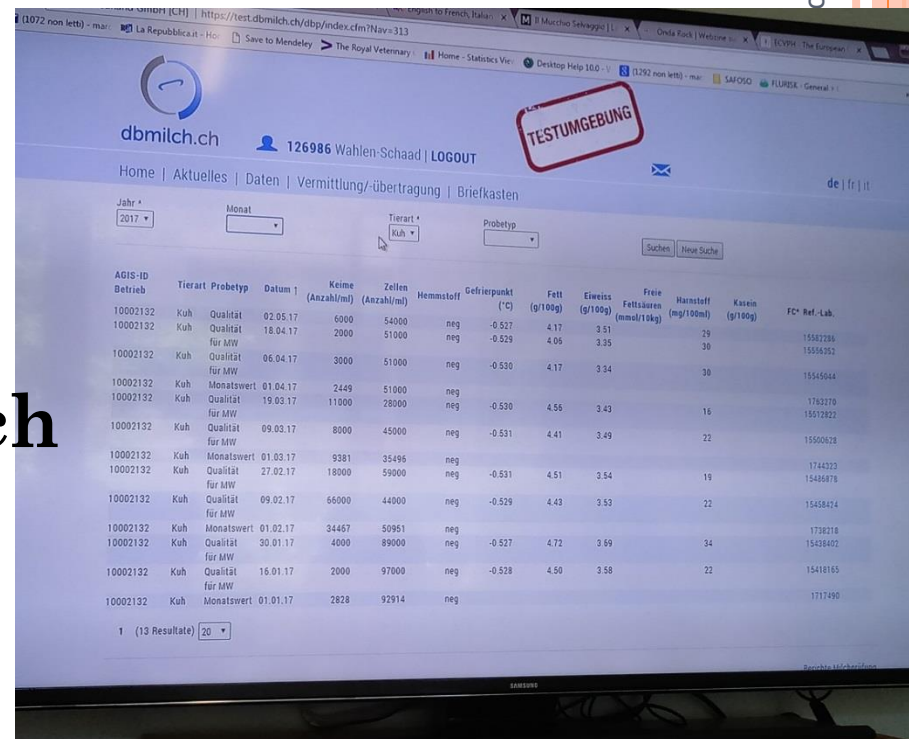
Параметри	Швейцарія	Методи	Регламент ЄС 853/2004)
Вміст мікроорганізмів при 30° С (на мл)	< 80.000 КУО	Оптичний обрахунок - флуоресцентний метод* * Геометричне середнє за двомісячний період. Якщо, у виняткових випадках, тільки один доступний результат на місяць, цей результат використовується замість середнього геометричного	Вміст мікроорганізмів при 30° С (на мл): ≤ 100.000 (*) * Перемінне середнє геометричне за двомісячний період, принаймні два зразки на місяць
Вміст соматичних клітин (на мл)	≤ 350.000 клітин	Оптичний обрахунок - флуоресцентний метод* * Геометричне середнє за двомісячний період. Якщо, у виняткових випадках, тільки один доступний результат на місяць, цей результат використовується замість середнього геометричного	Вміст соматичних клітин (на мл): ≤ 400.000 (**) ** Перемінне середнє геометричне за три місяці, щонайменше один зразок на місяць, крім випадків, коли компетентним органом буде визначено іншу методологію з метою врахування сезонних коливань рівнів виробництва
Інгібітори	Не виявляються (негативні результати)	Тести на інгібітори	Без шкоди для положень Директиви 96/23 / ЕС, оператори-виробники харчових продуктів повинні ініціювати процедури, які забезпечують не потрапляння сирого молока на ринок, якщо: (А) воно містить залишки антибіотиків в кількості, яка, по відношенню до якої-небудь з речовин, згаданих у додатках І і ІІ до Регламенту (ЄЕС) № 2377/90 *, перевищує рівні дозволені Положенням; або (Б) загальна кількість залишків антибіотичних речовин перевищують будь-яке максимальне допустиме значення.

Програма офіційного контролю сирого молока у Швейцарії

- Коли молоко, яке поставляється, не відповідає вимогам щодо кількості мікроорганізмів, соматичних клітин та інгібіторів, то виникають **невідповідності**.
- Результати досліджень повідомляються виробникам молока в електронному вигляді по **електронній пошті або SMS**.

Індивідуальні результати і звіти досліджень доступні в базі даних **DBMilch.ch** (<https://www.dbmilch.ch/>).

The screenshot shows the DBMilch.ch website interface. At the top, there is a navigation bar with the logo, user information (126986 Wahlen-Schaad | LOGOUT), and a search bar. Below the navigation bar, there are filters for 'Jahr' (Year) set to 2017, 'Monat' (Month), 'Tierart' (Animal Type) set to 'Kuh' (Cow), and 'Probtyp' (Sample Type). A table of search results is displayed, with columns for AGIS-ID, Betrieb, Tierart, Probtyp, Datum, Keime (Anzahl/ml), Zellen (Anzahl/ml), Hemmstoff, Gefrierpunkt (°C), Fett (g/100g), Eiweiss (g/100g), Freie Fettsäuren (mmol/l), Harnstoff (mg/100ml), Kasein (g/100g), and FC* Ref.-Lab. A red stamp 'TESTUMGEBUNG' is visible on the right side of the screenshot.

AGIS-ID	Betrieb	Tierart	Probtyp	Datum	Keime (Anzahl/ml)	Zellen (Anzahl/ml)	Hemmstoff	Gefrierpunkt (°C)	Fett (g/100g)	Eiweiss (g/100g)	Freie Fettsäuren (mmol/l)	Harnstoff (mg/100ml)	Kasein (g/100g)	FC* Ref.-Lab.
10002132		Kuh	Qualität	02.05.17	6000	54000	neg	-0.527	4.17	3.51				15582268
10002132		Kuh	Qualität für MW	18.04.17	2000	51000	neg	-0.529	4.05	3.35				15586352
10002132		Kuh	Qualität für MW	06.04.17	3000	51000	neg	-0.530	4.17	3.34				15545044
10002132		Kuh	Monatswert	01.04.17	2449	51000	neg							1763270
10002132		Kuh	Qualität für MW	19.03.17	11000	28000	neg	-0.530	4.55	3.43			16	15572822
10002132		Kuh	Qualität für MW	09.03.17	8000	45000	neg	-0.531	4.41	3.49			22	15500428
10002132		Kuh	Monatswert	01.03.17	9381	35495	neg							1744332
10002132		Kuh	Qualität für MW	27.02.17	18000	59000	neg	-0.531	4.51	3.54			19	15488478
10002132		Kuh	Qualität für MW	09.02.17	66000	44000	neg	-0.529	4.43	3.53			22	15458424
10002132		Kuh	Monatswert	01.02.17	34467	50951	neg							1738218
10002132		Kuh	Qualität für MW	30.01.17	4000	89000	neg	-0.527	4.72	3.99			34	15438402
10002132		Kuh	Qualität für MW	16.01.17	2009	97000	neg	-0.528	4.50	3.58			22	15418165
10002132		Kuh	Monatswert	01.01.17	2828	92914	neg							1717490

Програма контролю сирого молока

В Україні з метою одержання безпечної молочної сировини високої якості планується започаткувати пілотний проект по програмі контролю сирого молока, яка передбачає дослідження сирого молока на **визначення кількості соматичних клітин, загальної бактеріальної забрудненості, наявності інгібіторів та точки замерзання** двічі на місяць від кожного виробника молока (ферми) та пункту закупівлі молока, в наступних пілотних областях:

- Харківській
- Полтавській
- Вінницькій
- Миколаївській

Запровадження програми контролю сирого молока в Україні є важливим елементом державного контролю за безпечністю харчових продуктів.

Законодавство з питань державного контролю за безпечністю харчових продуктів

Переваги запровадження даної програми контролю сирого молока для компетентного органу:

- постійний державний контроль за безпечністю сирого молока;
- можливість швидкого реагування на невідповідності;
- своєчасне виявлення причин невідповідностей та запровадження коригувальних заходів, з метою уникнення потрапляння до споживача небезпечних харчових продуктів;
- планування періодичності проведення заходів державного контролю (категоризація операторів ринку за ступенем ризику під час якої враховуватимуть і результативність процедур, які застосовуються оператором ринку для забезпечення дотримання вимог законодавства про безпечність та окремі показники якості харчових продуктів, підтвердженням яких також може бути участь у програмі контролю сирого молока та результати досліджень занесені до молочного модуля);
- при проведенні аудитів інспекторами FVO можливість забезпечити підтвердження проведення державного контролю за сирим молоком в Україні.

Законодавство з питань державного контролю за безпечністю харчових продуктів

Переваги запровадження даної програми контролю сирого молока для оператора ринку:

- молокопереробні підприємства будуть здійснювати аналіз основних критеріїв якості сирого молока постачальників;
- підтвердження виробником якості виробленого молока;
- у разі застосування процедур візуального моніторингу компетентним органом, ведення оператором ринку записів тільки у випадках, коли виявлена невідповідність установленим вимогам, які включають опис корекцій та корегувальних дій (зменшення кількостей записів);
- зменшення кількості заходів державного контролю;
- при експорті харчових продуктів до країн Європейський Союзу можливість підтверджувати такий же рівень безпечності харчових продуктів, що і країни-призначення.

Безпечність та якість сирого молока можна забезпечити лише зусиллям усіх – держави, переробників та виробників!

Дякую за увагу!

